

Отговорите на задачите от 1. до 33. вкл. отбелязвайте в листа за отговори!

1. В кой от редовете е допусната правописна грешка?

- А) сценарий, критерий, герой
- Б) вестник, пакостник, местност
- В) рождени, тленни, постоянни
- Г) мощта, пустошца, пещта

2. В кой ред всички думи са написани правилно?

- А) сграда, сдание, сговор
- Б) разхвърлям, изтребвам, подписвам
- В) спартански, комедиански, рецензентски
- Г) племенник, посланник, именник

3. В коя от подчертаните думи НЕ е допусната правописна грешка?

Земята е най-голямото богатство на Австралия и Нова зеландия (А) – използва се за отглеждането на добитак (Б) и за добив на жито. Австралия е богата на минерали и е световен лидер в производството на алуминиева руда, дияманти (В) и оловна руда. Основните богатства на тихоокеанските (Г) острови са рибата и кокосовите продукти.

4. В кое от изреченията НЕ е допусната правописна грешка?

- А) Медийте – четвъртата или последната власт, това е темата на новия брой на списанието.
- Б) Звучи анегдотично допускането, че за глобалното затопляне е виновен само бизнесът.
- В) Едно образуване е планина, ако височината му надхвърля тази на околните обекти.
- Г) В този тип игри всеки герой е детайлно анимиран с отличителни за него специални удари и хватки.

5. В кое изречение НЕ е допусната правописна грешка?

- А) Всяка година кандидат-студентските изпити предизвикват силно вълнение у ученици и родители.
- Б) Рождество Христово и Великден са едни от най-светлите и почитани християнски празници.
- В) Метереолозите съобщиха, че се очаква разкъсана облачност, а през нощта ще има силни снеговалежи.
- Г) Няма да четем всички вестници, а само ще търсим горещите новини в последния брой.

6. В коя от подчертаните думи е допусната граматична грешка?

Цигуларят (А), който (Б) срещнах случайно, носеше пет огромни букета (В) и получаваше поздравления от българските и от чуждестранните (Г) гости.

7. В кое от изреченията НЕ е допусната граматична грешка?

- А) В залата за награждаване влезе отборът, чиито треньор беше просълзен.
- Б) Ще приключиме изпита, без да чакаме допълнителни указания от директора.
- В) Ние не сме четяли достатъчно романи и затова не сме се справили с изпита.
- Г) Иманярят намери три древни надписа и цяла дузина наниз от сребро.

8. В кое от изреченията е допусната граматична грешка?

- А) От тази учебна година в нашето училище работят двама нови учители по математика.
- Б) В раниците на първокласниците обикновено има няколко учебници и много детски книжки.
- В) Колко бюра са закупени от директора на училището за новоизградените училищни кабинети?
- Г) Всички съседни заедно се включиха в новата инициатива на общината за почистване на детските площадки.

9. В кое от изреченията е допусната пунктуационна грешка?

- А) Единственият хранителен продукт намерен в египетските пирамиди, е пчелният мед.
- Б) Секвойята е дърво, което достига 110 м височина, 10 м диаметър на стъблото и 3000-годишна възраст.
- В) Единственото безсмъртно същество в света е вид медуза, клетките на която се подмладяват чрез непрекъсната регенерация.
- Г) В ученическото състезание, което се проведе през април, участваха отбори от 15 страни.

10. В кое от изреченията НЕ е допусната пунктуационна грешка?

- А) Билките, които се берат на Гергьовден, се използват за лекуване на животни, а еньовденските билки се използват за лекуване на хора.
- Б) С тях, така казват хората се лекуват бездетни жени, прогонват се зли духове, правят се магии за любов и омраза.
- В) През нощта срещу празника нито се пие вода нито се налива, а в самия ден не се пере, за да не се поболее член на семейството.
- Г) От тревите и цветята набрани на празника, увиват голям еньовски венец, през който се провират всички за здраве.

11. В кой ред отношението между двойката думи е различно от отношението в другите двойки?

- А) концентриран – съсредоточен
- Б) педантичен – правилен
- В) далновиден – предвидлив
- Г) тривиален – банален

12. В кой ред думите НЕ са синоними?

- А) уповавам се – осланям се
- Б) неморален – аморален
- В) дума – слово
- Г) дипломат – дипломант

13. Кое от посочените фразеологични словосъчетания е синоним на *вземам си поука*?

- А) хващам се на хорото
- Б) залагам на една карта
- В) слагам си обеща на ухото
- Г) ритам срещу ръжен

14. В кой ред фразеологичните словосъчетания НЕ са антоними?

- А) оплита си кошницата – спукана му е работата
- Б) запретва ръкави – скръства ръце
- В) дума не обелва – мели му устата
- Г) скръзва със зъби – пет пари не дава

15. Коя от посочените творби НЕ е елегия?

- А) „Обесването на Васил Левски”
- Б) „Ралица”
- В) „Да се завърнеш в бащината къща”
- Г) „Помниш ли, помниш ли тихия двор”

16. От кой разказ е посоченият откъс?

Падна чудна лятна нощ, прохладна и свежа. Безкрайното Тракийско поле потъна в мрака, сякаш изчезна, и се предаде на дълбока почивка под монотонния напев на жаби и щурци. Мир и ведрина повея от дълбокото звездно небе. Земята отвори страстните си гърди и замря в наслада.

- А) „Мечтатели”
- Б) „Косачи”
- В) „Песента на колелетата”
- Г) „Другоселец”

17. Кое от твърденията е вярно?

- А) Хаджи Димитър е герой от едноименната творба на Иван Вазов.
- Б) Вазов създава цикъла „Епопея на забравените” преди Овобождението.
- В) Дядо Корчан е герой от разказа „Мечтатели” на Елин Пелин.
- Г) Тиха е героиня от разказа „През чумавото” на Йордан Йовков.

18. Кое от твърденията НЕ е вярно?

- А) Разказът „Дядо Йоцо гледа” разкрива разочарованието на Вазов от следосвобожденската действителност.
- Б) В „Разни хора, разни идеали” Алеко Константинов разкрива различните превъплъщения на човешката деградация.
- В) Станчо и Стоилка са герои от разказа „Задушница” на Елин Пелин.
- Г) Светът на „Никотиана” е представен в романа „Тютюн” на Димитър Талев.

19. Кое от твърденията НЕ е вярно?

- А) В стихотворението „Кукувица“ Елисавета Багряна използва фолклорно-митологични образи.
- Б) Основни композиционни елементи на Елин-Пелиновия разказ са диалогът и пейзажът.
- В) Образът на благославящия Исус се появява във финала на разказа „Последна радост“ на Йордан Йовков.
- Г) В стихотворението „История“ на Никола Вапцаров се говори за „простата човешка драма“.

20. В коя от посочените творби песента е символ на славната юнашка смърт?

- А) „Моята молитва“
- Б) „Хаджи Димитър“
- В) „Елегия“
- Г) „Майце си“

21. Съзерцателността, лиризмът и изповедността са характерни за пейзажната лирика на:

- А) Никола Вапцаров
- Б) Христо Ботев
- В) Пенчо Славейков
- Г) Христо Смирненски

22. В кой от разказите е защитена идеята, че войната е „безмилостна и страшна и главно – неясна и неоправдана“?

- А) „Занемелите камбани“
- Б) „Последна радост“
- В) „Албена“
- Г) „Серафим“

23. В кой ред всички стихотворения са написани от Христо Смирненски?

- А) „Йохан“, „Вяра“, „Завод“
- Б) „Юноша“, „Цветарка“, „Стария музикант“
- В) „Отечество любезно“, „При Рилския манастир“, „Българският език“
- Г) „Миг“, „Ний“, „Стихий“

24. За символизма като литературно направление НЕ е вярно, че:

- А) обръща внимание на звуковата организация на текста.
- Б) са важни намеците и нюансите, а не директният изказ.
- В) нещата са символи на невидимите, идеални същности.
- Г) поезията е реално отражение на съществуващата действителност.

25. Какво е подчертаното изразно средство?

Като някакви животни в клетка

светкаха

очите жадно,

и търсеха,

и молеха пощада.

- А) литота
- Б) сравнение
- В) епитет
- Г) метонимия

26. Началната част на сюжетна творба, в която авторът представя някои от героите, обстановката и въвежда читателя във времето и мястото на действие, се нарича:

- А) епилог
- Б) кульминация
- В) завръзка
- Г) експозиция

27. Лирика се отнася към ода така, както проза към:

- А) стихотворение
- Б) повест
- В) сюжет
- Г) сонет

Прочетете текста и изпълнете задачите към него (от 28. до 34. включително).

Въпросът за генномодифицираните организми се обсъжда напоследък активно в пресата. Какво представляват те? Генномодифицираните организми (ГМО) са организми, чийто генетичен материал е изменен чрез техниките на генното инженерство. ДНК молекули от различни източници се комбинират в една молекула, за да се създаде нов ген, който след това се прехвърля в дадения организъм и му придава нови свойства. По този начин например се създават картофи, които произвеждат отрова срещу колорадски бръмбари.

Рисковете за човешкото здраве при употреба на генетично модифицирани продукти обаче са големи. Тези продукти съдържат нови протеини, които досега не сме консумирали. Така например в модифицираната царевица има протеини на бактерии, в картофите – протеини на вируси, а в доматиите – рибни протеини. Все още няма достатъчно изследвания относно реакциите, които генномодифицираните храни (ГМХ) биха могли да предизвикат в човешкия организъм за по-дълъг период от време. Скорошно изследване на Лондонския университет доказва, че консумацията на генетично модифицирана соя и нейни производни продукти увеличава случаите на алергия към фъстъци.

Европа упорито се противопоставя на отглеждането на ГМХ. Европейският комисар за околната среда предложи да не се допускат за култивация в Европейския съюз два нови сорта модифицирана царевица. Франция, Румъния, Австрия, Унгария, Гърция, Германия, Полша и Люксембург (в това число и България) наложиха забрана за отглеждане на генномодифицирани култури в страните си. Според наредбите на

Европейския съюз е задължително на етикетите на ГМХ да бъде изписано: „Този продукт съдържа ГМО”.

28. Текстът е:

- А) разговорен
- Б) художествен
- В) официално-делови
- Г) научнопопулярен

29. Коя е темата на текста?

- А) Изследвания на Лондонския университет
- Б) Генномодифицирани организми и продукти
- В) Видове генномодифицирани храни
- Г) Предложение на европейския комисар

30. Кое от посочените твърдения е вярно според текста?

- А) Генномодифицираните храни са полезни за здравето на хората и помагат за изхранването на човечеството.
- Б) Страни от Европейския съюз налагат забрана за отглеждане на генетично модифицирани култури.
- В) Има достатъчно изследвания за реакциите от генномодифицирани храни върху човешкия организъм.
- Г) Ползата от генномодифицирани храни е по-голяма, отколкото вредата, която те причиняват на хората.

31. Кое от посочените твърдения НЕ е вярно според текста?

- А) Европа е срещу отглеждането на генномодифицирани култури.
- Б) В генномодифицираните организми генетичният материал е променен.
- В) България не подкрепя забраната за отглеждане на генномодифицирани култури.
- Г) Етикетите на генномодифицираните храни трябва да показват наличието на генномодифицирани организми.

32. Първите две изречения в първия абзац са свързани чрез:

- А) контекстов синоним
- Б) местоимение
- В) лексикално повторение
- Г) наречие

33. Думите *протеини, бактерии, вируси* в текста са:

- А) клишета
- Б) термини
- В) жаргонизми
- Г) епитети

Отговорите на задачите от 34. до 41. вкл. записвайте в свитъка за свободните отговори!

34. За подусловия А и Б работете с текста от страница 5.

А) Разделете текста на смислово обособени части. Формулирайте темата на всяка една от тях и я запишете в свитъка за свободните отговори.

Б) В свитъка за свободните отговори запишете сбито и кратко (в резюме) основното в съдържанието на текста.

35. За всяко празно място изберете най-уместния от изразите и го запишете срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори.

Айфеловата кула е един от най-известните.....(А) на френската столица. Кулата е разположена на Марсово поле в Париж. Построена е .....(Б) провеждането на Световното изложение в Париж през 1889 г. Носи името на автора на проекта – инженер Густав Айфел. Идеята е .....(В) за времето си – за първи път се използва желязо за построяването ѝ. Кулата е висока 324 метра и в периода 1889-1930 г. е най-високата сграда в света. Понастоящем Айфеловата кула е .....(Г) на кметството в Париж, което отговаря за експлоатацията ѝ. Тя се посещава годишно от 6 милиона туристи.

А) хитове, символи, емблеми

Б) благодарение на, по случай, въпреки

В) съвременна, традиционна, революционна

Г) собственост, забележителност, паметник

36. В свитъка за свободните отговори срещу съответната буква запишете правилните форми на думите, поставени в скоби.

А) съществително име

На срещата имаше толкова (преподавател) и толкова (студент), колкото бяха всички присъстващи (ученик) от XII клас.

Б) местоимение

На (някой) от новодошлите им прилоша от задуха в салона, но нямаше към (кой) да се обърнат за помощ.

В) членувана форма

(Най-добър) човек не е винаги (най-близък) ни приятел.

Г) форма за учтивост

Господине, Вие сте (посетил) тази изложба и въпреки това сте (успял) да останете (спокоен) през цялото време.

37. В текста са пропуснати само пет запетаи. Препишете текста в свитъка за свободните отговори, като поставите пропуснатите запетаи.

Времето в което ще се проведе състезанието е съобразено с възможността на желаещите да участват. От друга страна мястото гарантира лесен достъп от всяка точка на страната. Оставаше организаторите да изработят поканите да ги изпратят и то във възможно най-кратък срок.

38. В свитъка за свободните отговори срещу съответната буква попълнете местата за писане така, че да се запази отношението:

А) спортист – лекоатлет – спринтьор

1. проза – ..... – исторически роман

2. плод – ..... – портокал

Б) композитор – песен

1. .... – сонет

2. художник – .....

39. Свържете заглавието на всяка от творбите с нейния автор. В свитъка за свободните отговори срещу съответната буква запишете името на автора.

А) „Елате ни вижте!“

Атанас Далчев

Б) „Сенки“

Димчо Дебелянов

В) „Спи градът“

Пейо Яворов

Г) „Камък“

Иван Вазов

40. Открийте какви тропи и фигури на езика са подчертаните изрази и ги напишете срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори.

... идат като тигри, бягат като овци (А)

и пак се завръщат; българи, орловци...

И турците тръпнат, друг път не видели

ведно да се бият живи и умрели,

и въздуха цепят (Б) със демонский вик.

И ордите тръгват с викове сърдити,

и „Аллах!“ гръмовно въздуха разпра.

Върхът отговори с други вик: ура! (В)

41. Прочетете откъсите от одата „Левски“ на Иван Вазов и в свитъка за свободните отговори напишете аргументативен текст в обем до 4 страници на тема *Силата на словото*. Преди текста отбележете жанра му – интерпретативно съчинение или есе.

Девет годин той

скита се бездомен, без сън, без покой,

под вънкашност чужда и под име ново

и с сърце порасло и за кръст готово

и носи съзнание, крепост, светлина

на робите слепи в робската страна.

Думите му бяха и прости, и кратки,

пълни с упование и надежди сладки.

Говореше често за бунт, за борба,

кат за една ближна обща веселба,

часът на която беше неизвестен;

изпитваше кой е сърцат, сиреч честен,

участник да стане във подвига свят;

всяк един слушател беше му и брат.

[...]

днес в селото глухо, утре в някой град
говореше тайно за ближний преврат,
за бунт, за свобода, за смъртта, за гробът
и че време веч е да въстане робът;
че щастлив е оня, който дигне пръв
народното знаме и пролее кръв,
и че трябва твърдост, кураж, постоянство,
че страхът е подлост, гордостта – пиянство,
че равни сме всички в големия час –
той внасяше бодрост в народната сваяст.

И всякоя възраст, класа, пол, занятие
взимаше участие в това предприятие:
богатий с парите, сюрмахът с трудът,
момите с иглата, учений с умът

[...]

Думата си цяла лейше в едно слово,
понявга чело си мръщеше сурово
и там се четеше и укор, и гняв,
и душа упорна, и железен нрав.

[...]

От лице му мрачно всички се бояха,
селяните прости светец го зовяха,
и сбрани, сдушени във тайни места,
слушаха със трепет, с зяпнали уста
неговото слово сладко и опасно.

И тям на душата ставаше по-ясно.

.....
И семето чудно падаше в сърцата
и бързо растеше за жътва богата.